

Nacionālais veselības
dienests

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

9. JŪNIJĀ
RĪGĀ
ZUZEUM
9.00–18.30

VESELĪBAS APRŪPES PAKALPOJUMU MODEĻU ATTĪSTĪBAS LABORATORIJA

Personu ar hroniskiem neprogresējošiem funkcionēšanas
traucējumiem novērtēšanas programma

INESE SVIKLIŅA, NRC "VAIVARI" STACIONĀRĀ DIENESTA VIRSĀRSTE

TATJANA ANAŅJEVA, NRC "VAIVARI" ĀRSTNIECĪBAS PROCESU ATTĪSTĪBAS NODAĻAS VADĪTĀJA

Plāns

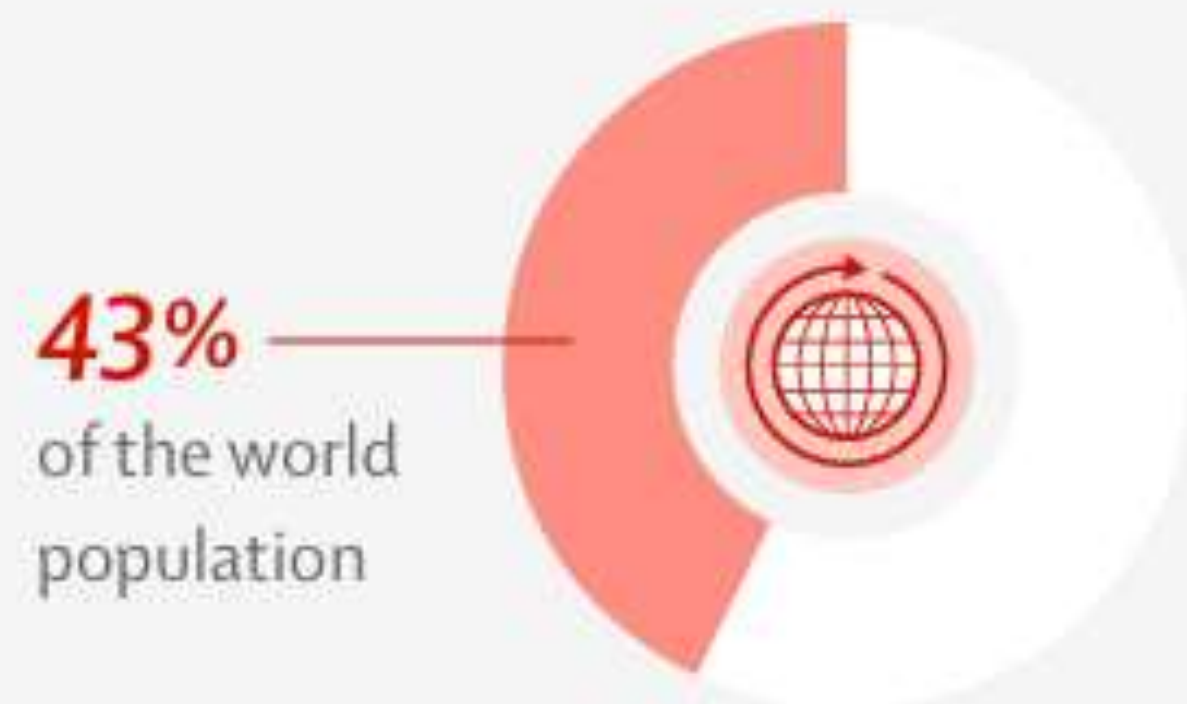
1. Hroniski neprogresējoši funkcionēšanas traucējumi:
izacinājumi veselības aprūpes sistēmā
2. Pilotprojekta koncepts un organizatoriskais modelis
3. Pilotprojekta rezultāti
4. Nākotnes perspektīvas

**Hroniski neprogresējoši funkcionēšanas traucējumi:
izaicinājumi veselības aprūpes sistēmā**

Projekta aktualitāte

In 2021, around **3.40 billion individuals** had conditions affecting the nervous system, equivalent to...

Globālās tendences un mērķa populācijas nozīmīgums

- Neuroloģisku saslimšanu radīti funkcionēšana traucējumi pašlaik ir vadošais saslimstības un nespējas cēlonis pasaulē
 - 2021. gadā ar nervu sistēmas slimību bija skarti ~3,4 miljardi cilvēku
- PVO globālās rīcības plāns aicina valstis attīstīt integrētus, ilgtermiņā vērstus neuroloģiskās aprūpes un rehabilitācijas modeļus.

<https://www.healthdata.org/news-events/newsroom/news-releases/lancet-neurology-neurological-conditions-now-leading-cause-ill>

Global report on health equity for persons with disabilities

Projekta aktualitāte

Rehabilitācijas pakalpojumu efektivitāte un izmaksu lietderība

- PVO iniciatīva “Rehabilitation 2030”
 - aicina valstis integrēt rehabilitāciju visos veselības aprūpes līmeņos, attīstīt uz datiem balstītus, uz personu centrētus pakalpojumu modeļus un stiprināt ilgtermiņa funkcionēšanas uzraudzību, lai mazinātu nespējas slogu un uzlabotu veselības sistēmu ilgtspēju.
- PVO Globālais ziņojums par veselības vienlīdzību personām ar nespēju
 - nepieciešamība pēc labākas rehabilitācijas pieejamības, datu sistēmām un pakalpojumu modeļiem, kas samazina veselības rezultātu nevienlīdzības cilvēkiem ar ilgstošiem funkcionēšanas traucējumiem, tieši tādām populācijām, uz kurām vērsts pilotprojekts.

<https://www.healthdata.org/news-events/newsroom/news-releases/lancet-neurology-neurological-conditions-now-leading-cause-ill>

<https://www.who.int/teams/noncommunicable-diseases/sensory-functions-disability-and-rehabilitation/global-report-on-health-equity-for-persons-with-disabilities?utm>

Kāpēc šis projekts?

- Nepietiekama ilgtermiņa pieeja hroniskiem pacientiem
- Nav vienotas funkcionēšanas novērtēšanas sistēmas
- Lēmumi bieži nav balstīti uz objektīviem datiem
- Nepietiekama pacienta iesaistes un līdzestības vadība
- Trūkst strukturētas pēctecības pēc stacionāra

Projekts nav jaunu intervenču ieviešana, bet esošo rehabilitācijas elementu strukturēšana un savstarpēja sasaistīšana.

Kāpēc šis projekts?

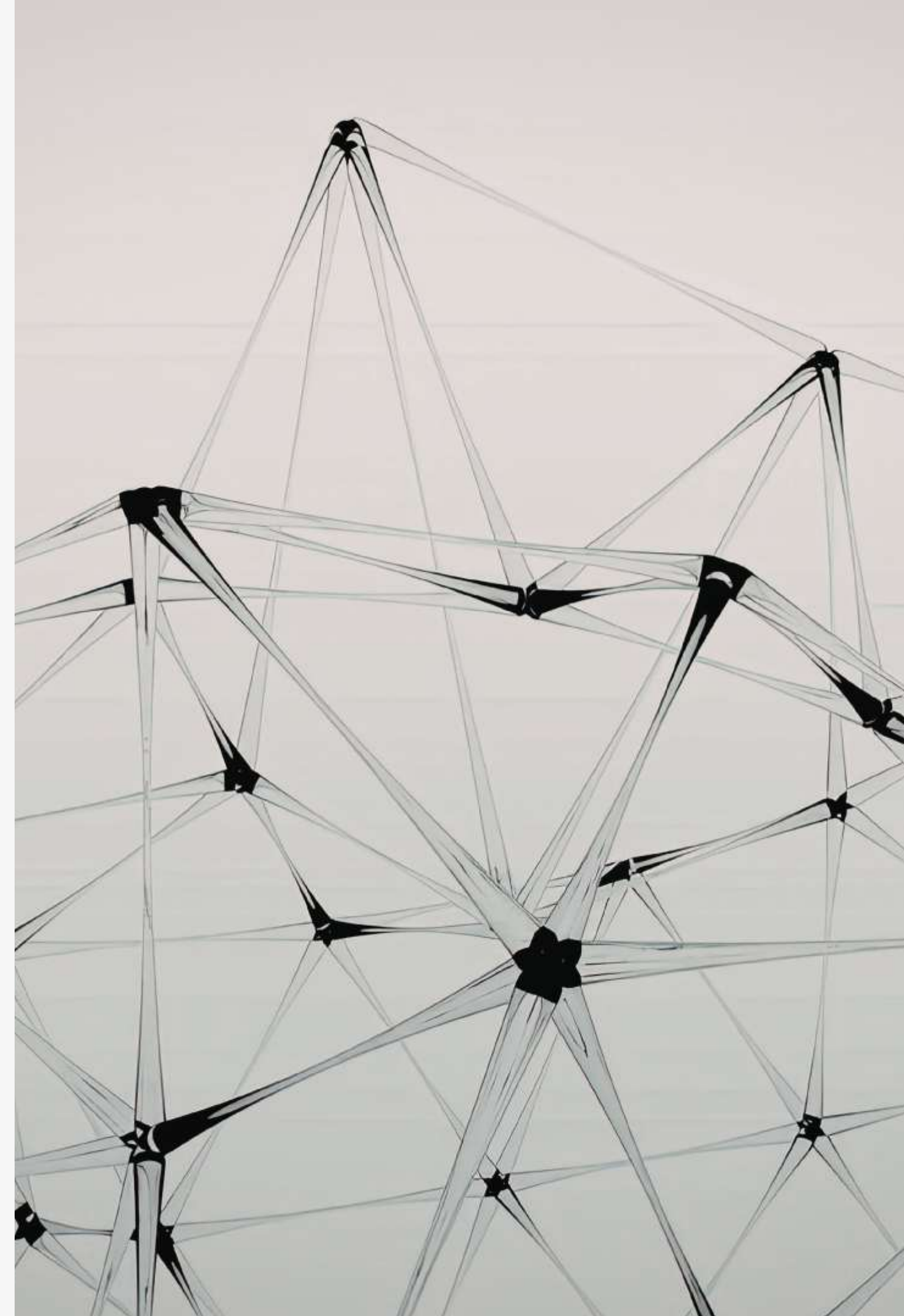
- Hroniskums = ilgtermiņa slodze, ne epizode
- Nepietiekama strukturēta pēctecība
- Lēmumi bieži balstās uz iespaidiem, nevis datiem
- Rehabilitācija tiek reducēta uz procedūrām
- Pacienta līdzdalība nav vienkāršs “gribas” jautājums
- Rehabilitācija bieži nav pietiekami orientēta uz pāreju uz pieaugušo dzīvi un ilgtermiņa funkcionēšanu
- Rezultāti netiek sistemātiski mērīti
- Sistēma bieži reaģē uz problēmām, bet nevada funkcionēšanu
- Projekta mērķgrupa

Pilotprojekta koncepts un organizatoriskais modelis

Dizains:

- Strukturēts multiprofesionāls novērtējums
- SFK balstīts
- Īss stacionārais posms
- Standartizēti instrumenti
- Pacientu pašnovērtējums
- Vienota dokumentācija, kas ļauj mazināt subjektivitāti un pakalpojuma fragmentāciju
- Individualizētas rekomendācijas fokusētas uz ikdienas funkcionēšanu, tās uzlabošanu nevis “procedūru grozu”
- Digitāli rīki pēctecībai
- 3 mēnešu follow-up

Kas šo programmas modeli padara citādu?

- Integrēts process, ne atsevišķas epizodes.
- Vienota dokumentācija.
- Multiprofesionāls skatījums vienā vietā.
- Digitāla pēctecība.
- Fokusēts uz funkcionēšanu, ne procedūrām.

Pilotprojekta mērķis

Izveidot inovatīvu multiprofesionālu rehabilitācijas pakalpojumu, lai nodrošinātu visaptverošu funkcionālā stāvokļa novērtēšanu un individuālu rekomendāciju sniegšanu funkcionēšanas saglabāšanai vai uzlabošanai pacientiem ar neprogresējošas neiroloģiskas saslimšanas izraisītiem hroniskiem funkcionēšanas traucējumiem, sniedzot to strukturētas, pārskatāmas programmas veidā, iekļaujot digitālu komunikācijas risinājumu elementus.

- pilotprojekts saskan ar globālajām tendencēm (Rehabilitation 2030);
- aizpilda plaisu starp intensīvu specializētu stacionāro rehabilitāciju un hronisku pacientu ilgtermiņa dinamisko novērošanu un atbalstu.

Domāšanas paradigmas maiņa gan profesionāliem, gan sabiedrībai!

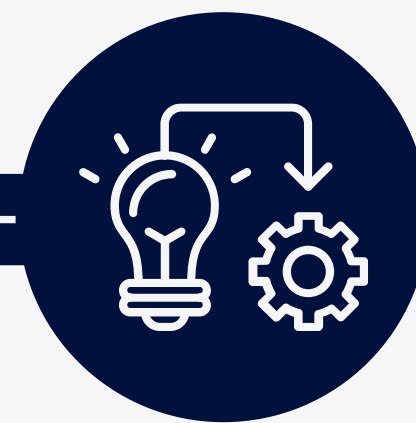
Pilotprojekta rezultāti

Projekta gaita

Programmas iztrāde
(11 mēneši)

Programmas
realizācija (6+3 mēneši)

Analīze
(3 mēneši)

Pilotprojekta programmas
izveide

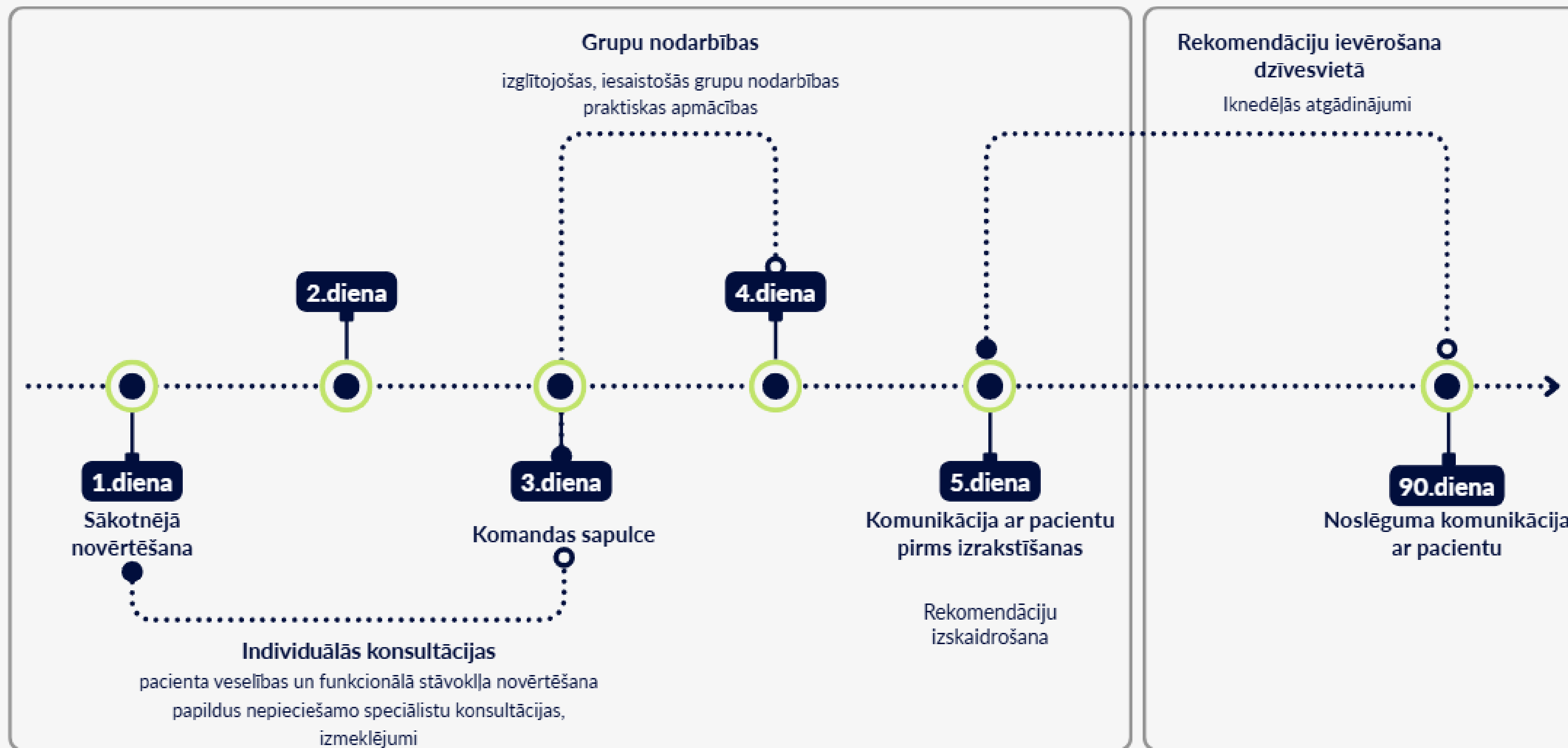
Pacienta ceļš

Atgriezeniskās saites un
datu analīze

Pacienta ceļš

90 dienu rehabilitācijas programma

Pilotprojekts skaitļos

- Uzņemti 192 pacienti
 - Sniegtas
 - Funkcionālo speciālistu vizītes - 1415
 - Klīnisko un veselības psihologu vizītes - 288
 - Ārstu - speciālistu konsultācijas/izmeklējumi - 247
 - Sociālā darbinieka vizītes - 70
 - Veselības veicināšanas konsultanta vizītes - 23
 - Grupu aktivitātes - apmeklējuši 153 pacienti
 - Laboratoriskie izmeklējumi - 80 pacientiem

Māsa

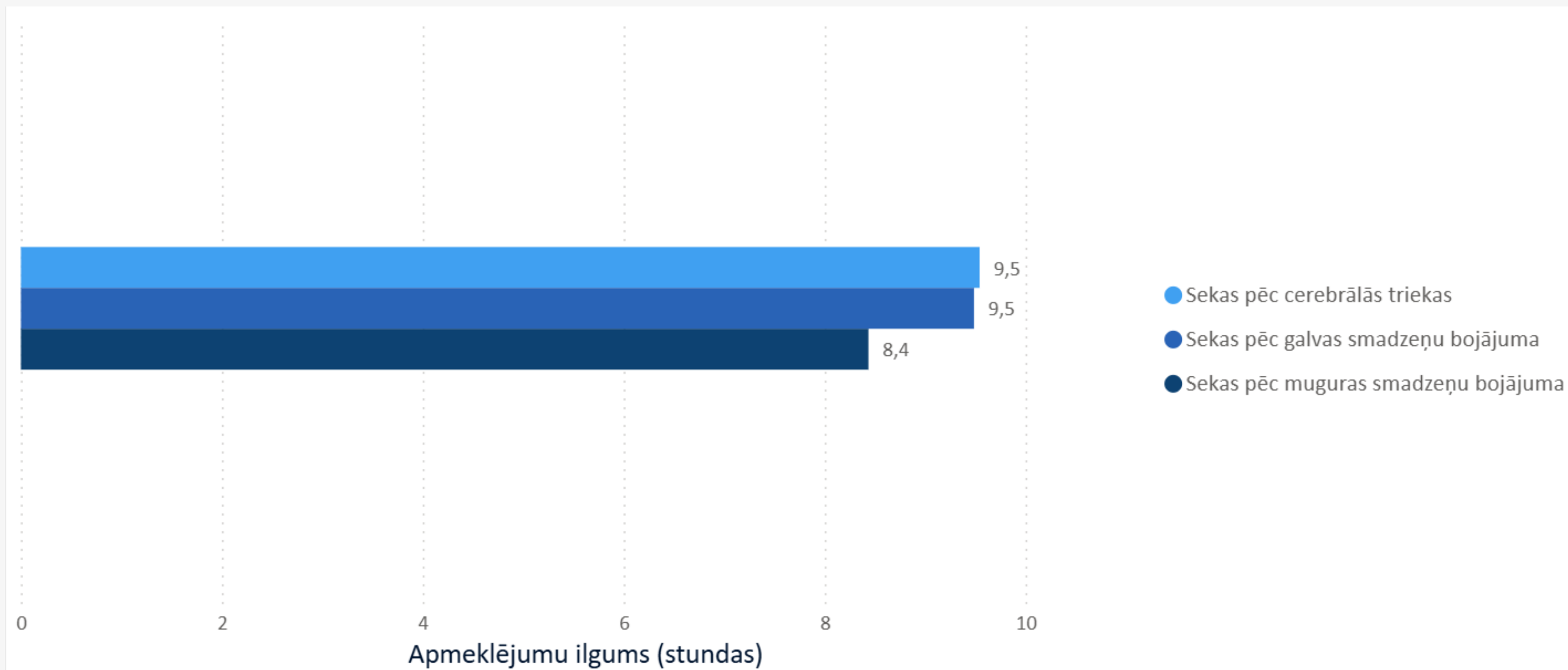
Klīniskais un veselīb...

Sociālais darbinieks

Fizikālās un rehabilitācijas medicīnas
ārsts

Klientu un pa...

Apmeklējumu ilgums vienam pacientam epizodes laikā

Multidisciplinārā novērtēšanas forma

- Novērtēšanas struktūra balstīta uz PVO rekomendācijām par pacientu ar neiroloģiskām saslimšanām rehabilitācijas intervencēm.

22 sadaļas

- Sadaļu sasaiste ar specialitātēm
- Novērtēšanas instrumenti (40)
- Lietojams arī mobīlajās ierīcēs
- Datu izgūšana

Pacients **Novērtēšana** TPL SFK Novērtēšanas pārskats Rekomendācijas Slēdziens Faili

Visi novērtējumi Mani novērtējumi

Sākotnējā novērtēšana FRMĀ ☒ MĀ ☒ ET ☒	Mentālā veselība FRMĀ ☒ PS ☐	Redze FRMĀ ☒
Dzirde un vestibulārās funkcijas FRMĀ ☒ FT ☒	Citas maņu funkcijas FRMĀ ☒ MĀ ☐ FT ☒ ET ☒ AL ☐	Runa, valoda un komunikācija FRMĀ ☒ AL ☐
Rīšana un uztura uzņemšana FRMĀ ☒ MĀ ☒ AL ☐ US ☐	Uzturs FRMĀ ☒ MĀ ☒ US ☐	Sāpes FRMĀ ☒ MĀ ☒ FT ☒ ET ☒
Zarnas un urīnpūslis FRMĀ ☒ MĀ ☒	Seksuālā funkcija un intīmās attiecības FRMĀ ☒	Elpošana FRMĀ ☒ FT ☒
Sirds un asinsvadu sistēmas funkcijas FRMĀ ☒ MĀ ☐ FT ☒ ET ☒	Fiziskās slodzes tolerance FRMĀ ☒ FT ☒	Muskuloskeletālās struktūras FRMĀ ☒

Multidisciplinārā novērtēšanas forma

Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija (SFK)

- SFK domēnu atlase
 - Pamatkopas tiek automātiski atlasītas atbilstoši pamatdiagnozei
 - Iespēja pievienot citus domēnus manuāli
- Automātiskā datu sasaiste ar novērtēšanas formu

ICF Core Sets

Manual for Clinical Practice
2nd edition

ICF Research Branch hogrefe

(0/45)

▼ d - Aktivitātes un dalība

➤ d1 - Mācīšanās un zināšanu lietojums

➤ d2 - Vispārējie uzdevumi un vajadzības

▼ d3 - Komunikācija

▼ d33 - Ziņojumu veidošana komunikācijā (d330-d349)

▼ d345 - Rakstīta ziņojuma veidošana

0 1 2 3 4 8 9 ⓘ

0 - NAV problēmas (nekāda, neesoša, vērā neņemama,...) 0-4%
1 - VIEGLA problēma (necīga, maza,...) 5-24%
2 - MĒRENA problēma (vidēja, mēreni smaga,...) 25-49%
3 - SMAGA problēma (augsta, ārkārtīgi smaga,...) 50-95%
4 - ABSOLŪTA problēma (pilnīga,...) 96-100%
8 - nav precizēta
9 - nav piemērojama

Instrumenti: + Pievienot

Kopsavilkums: + Pievienot

Faili: Augšupielādēt dokumentu

Saglabāt Pabeigt

No novērtējuma līdz rīcībai: individuālu rekomendāciju izstrāde pacientam

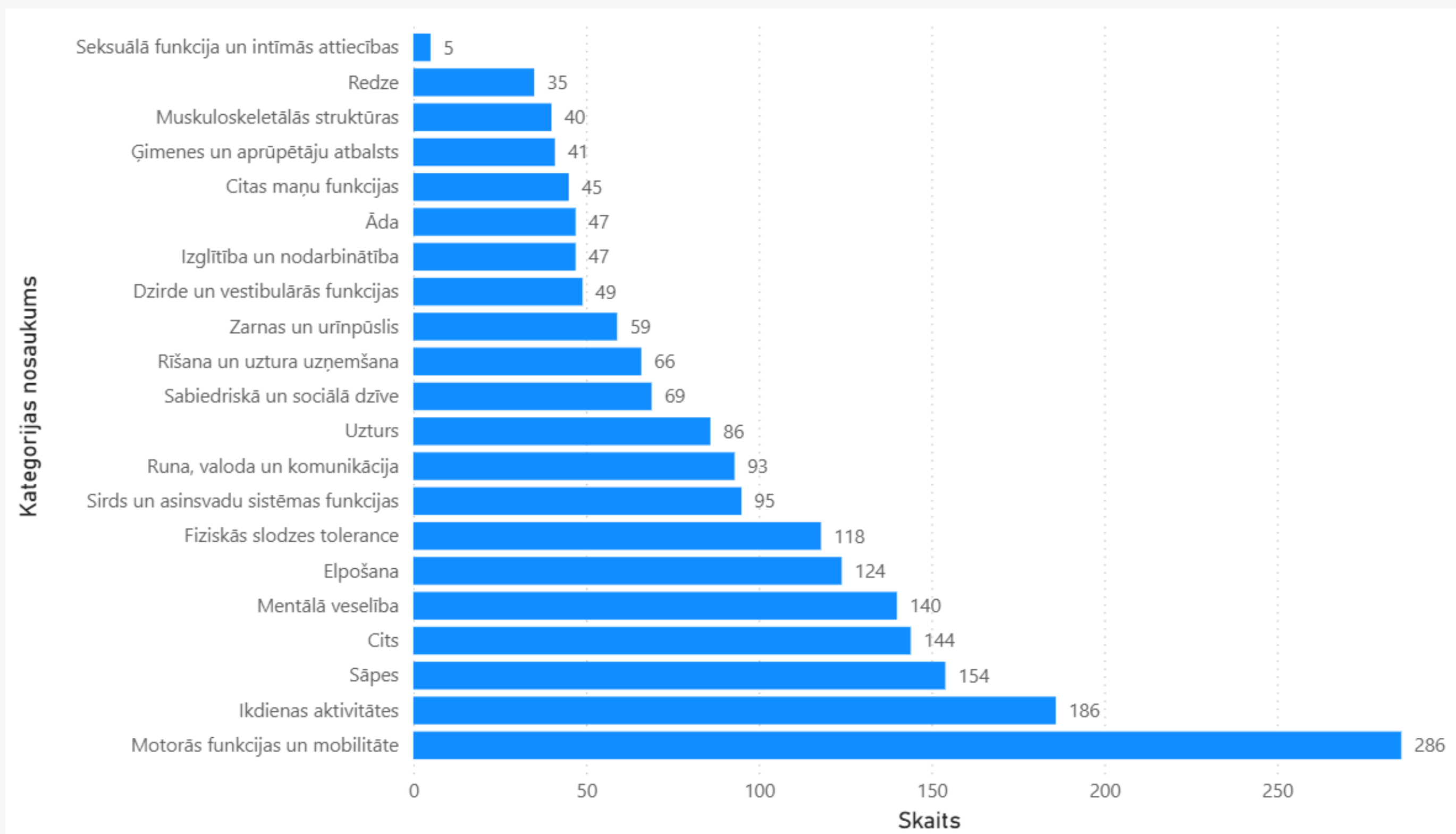
- Kopējais informatīvo materiāli skaits - 36
- Rekomendācijas:
 - PVO materiāliem,
 - SPKC pieejamajiem izdales materiāliem,
 - zinātniski pamatotas literatūras.
- Pieejamas:
 - Rekomendācijas tiek **pielāgotas individuāli**.

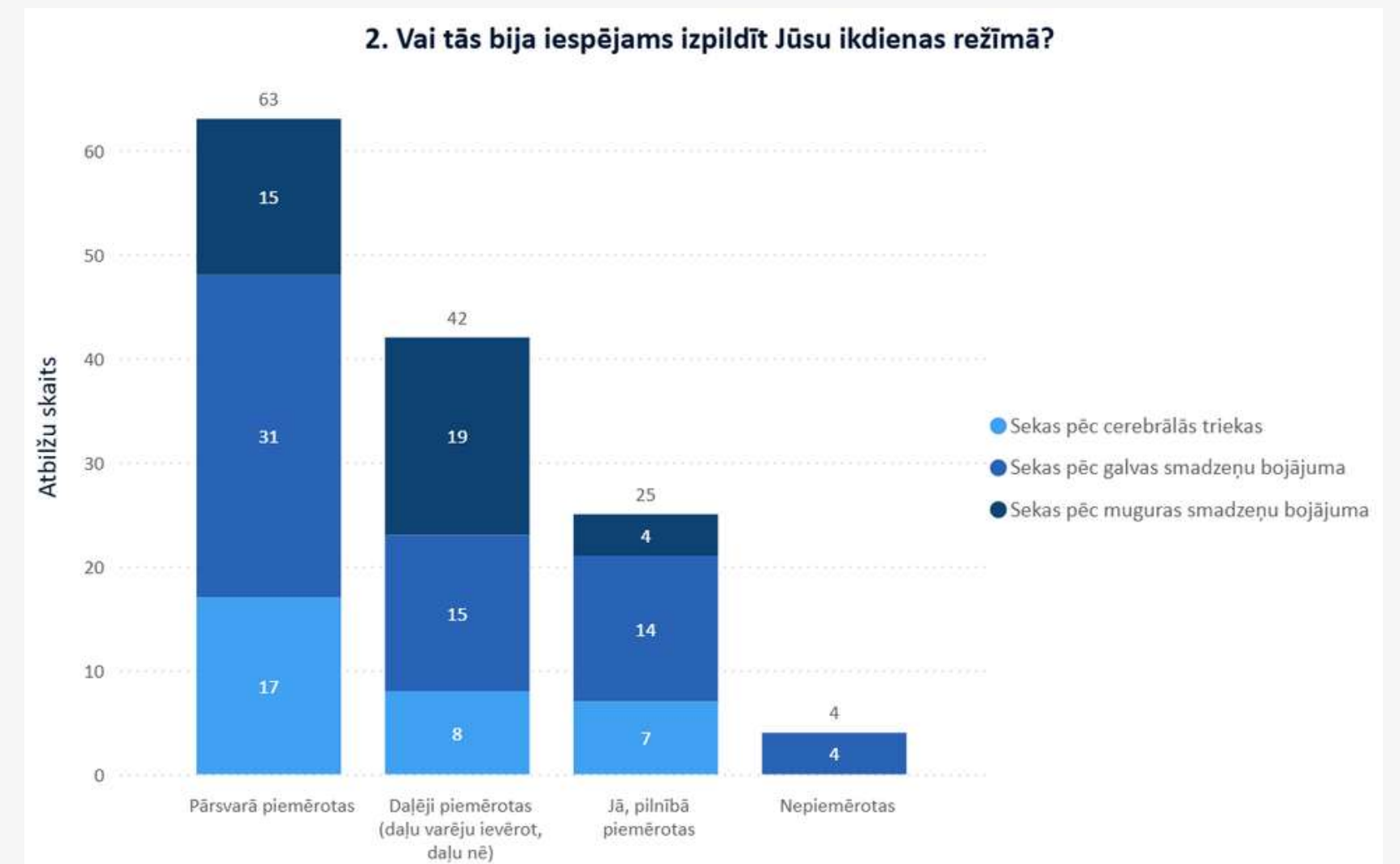
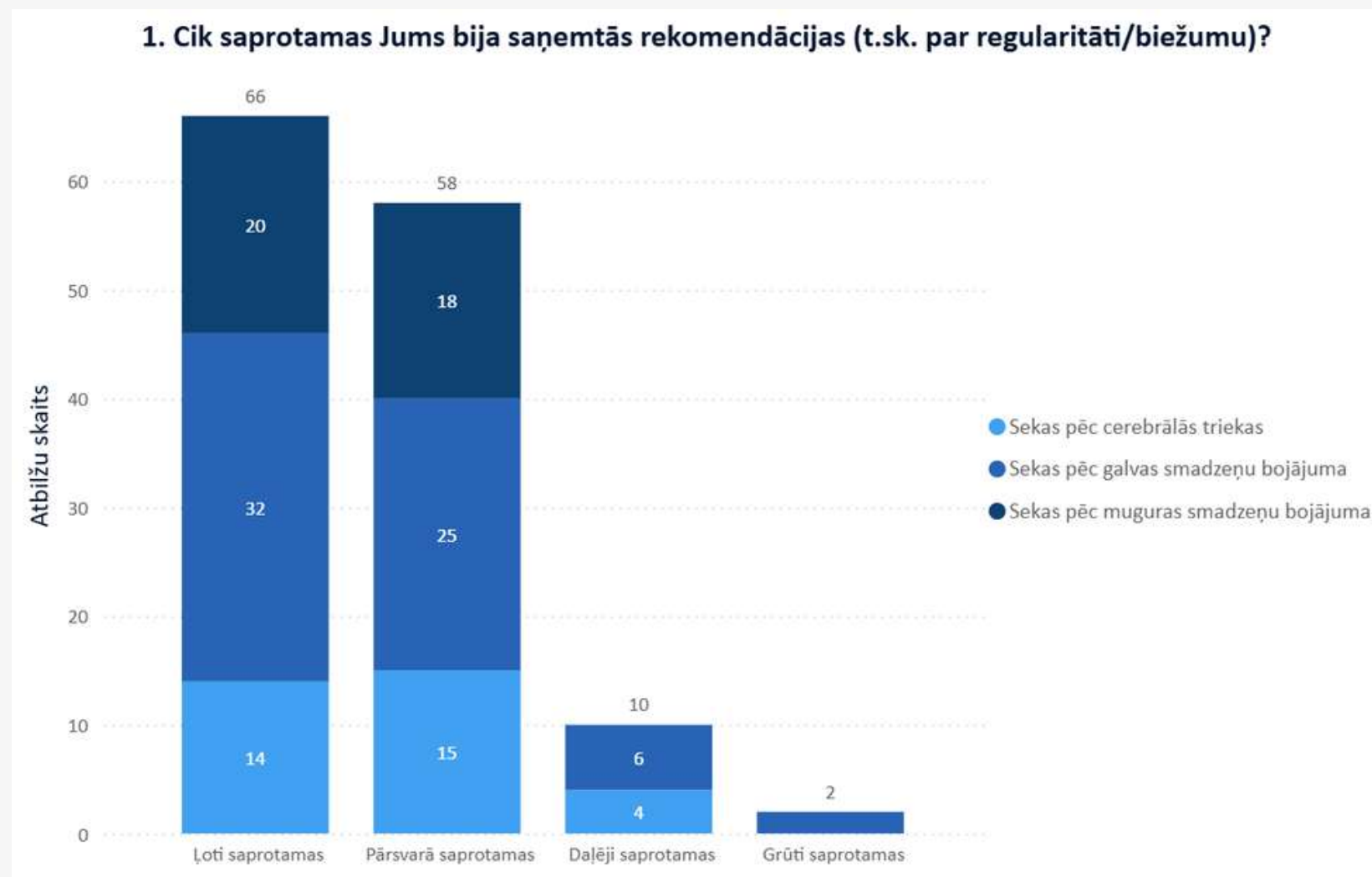
Šāda pieeja palīdz nodrošināt, ka ieteikumi ir ne tikai medicīniski pamatoti, bet arī reāli īstenojami pacienta ikdienā.

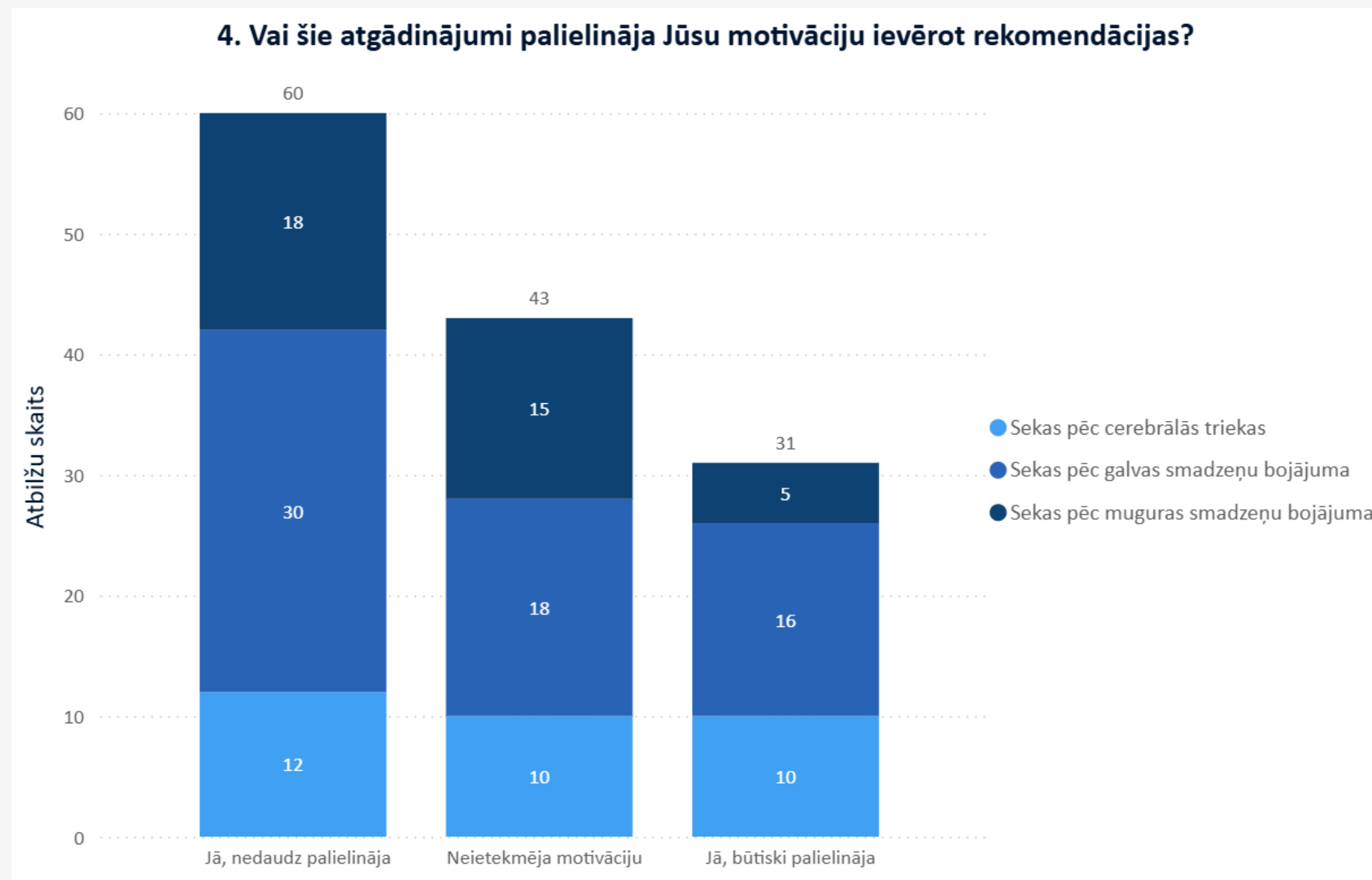
Biežāk sniegto rekomendāciju skaits pa kategorijām

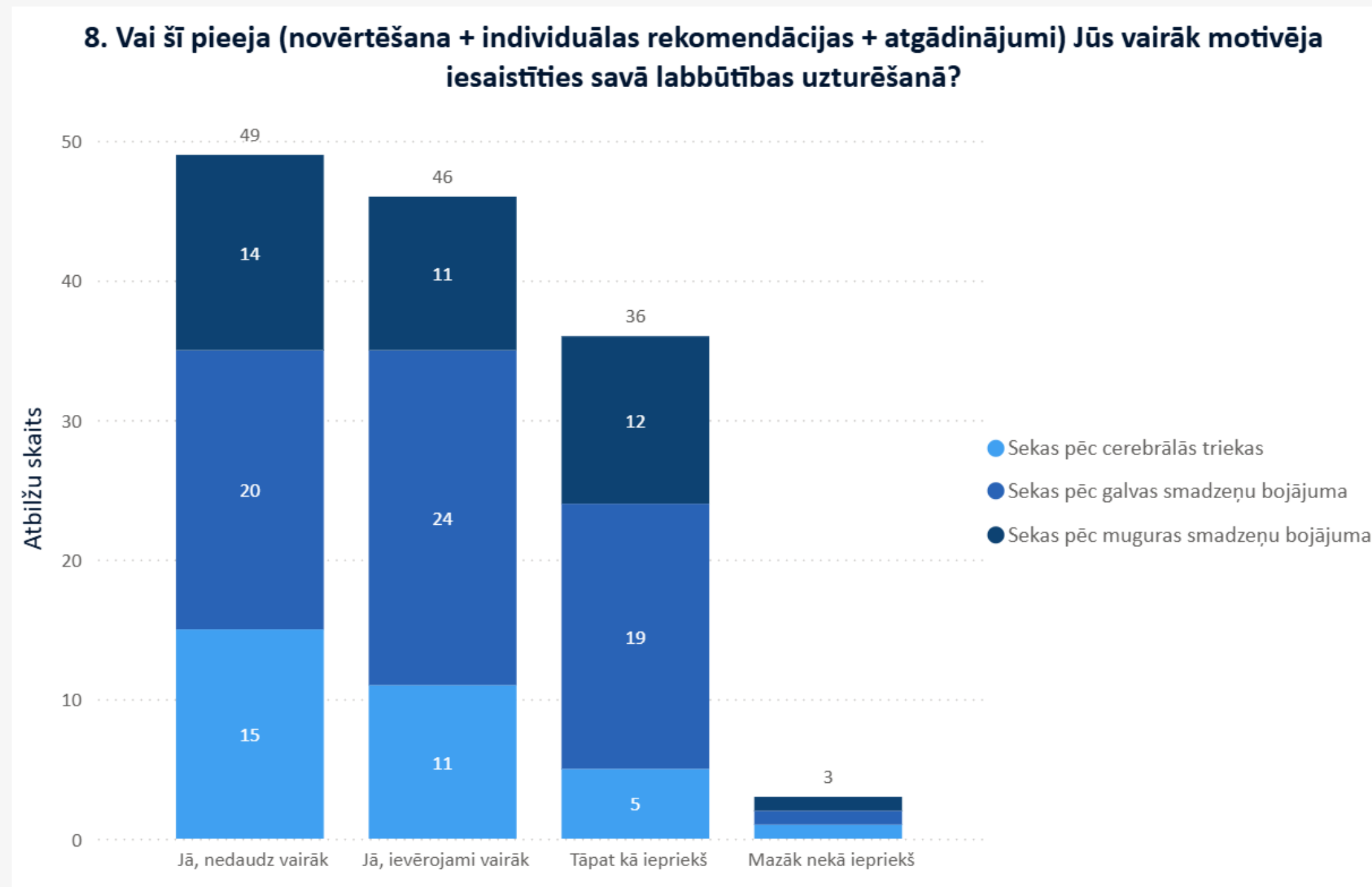
Saņemto rekomendāciju saprotamības un lietderības vērtējums dažādās respondentu grupās

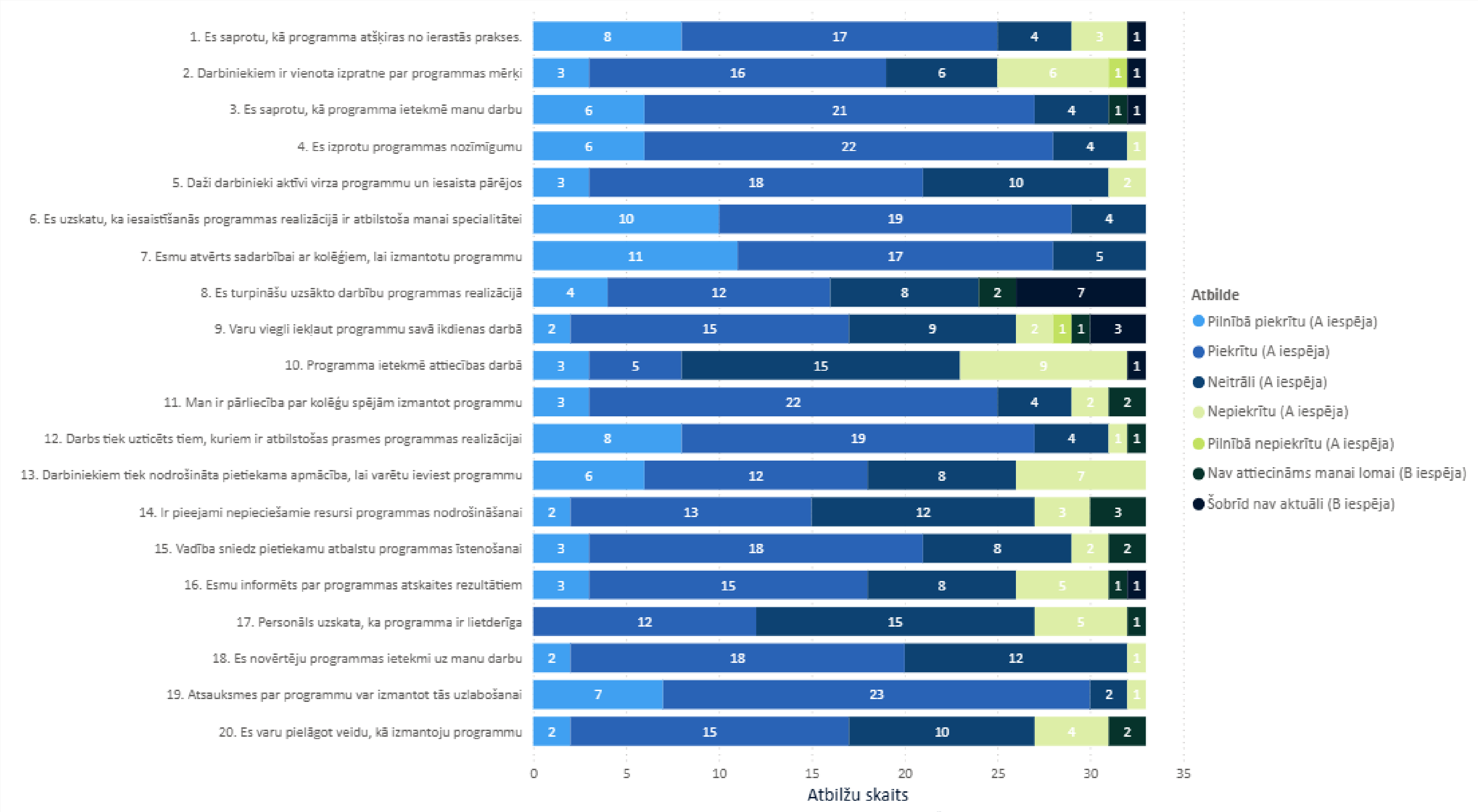
Respondentu vērtējums par atgādinājumu ietekmi uz motivāciju ievērot rekomendācijas

Pilotprogrammas ietekme uz pacientu motivāciju iesaistīties savas labbūtības uzturēšanā sadalījumā

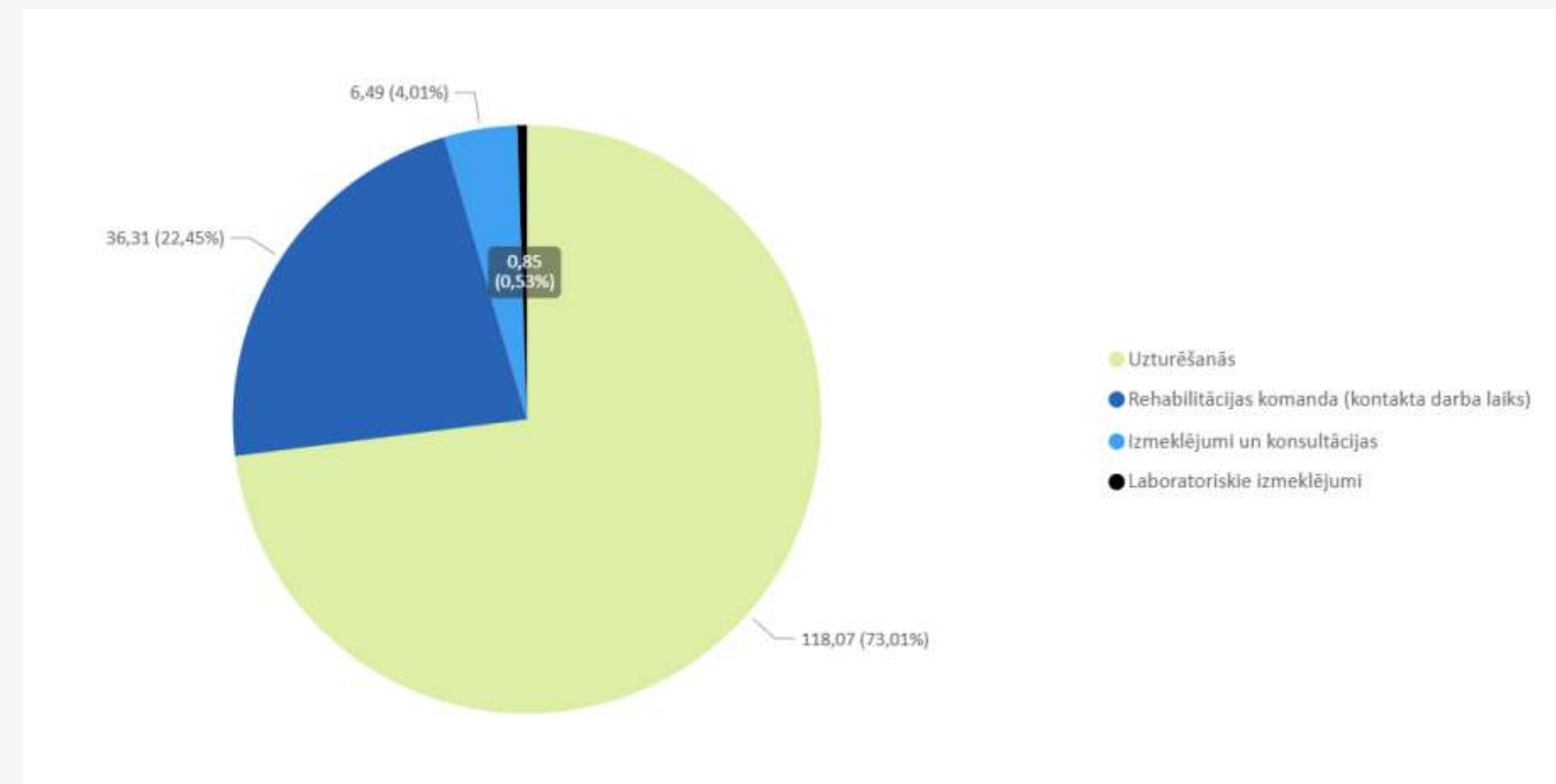

Rehabilitācijas programmas ieviešana: speciālistu izpratne, attieksme un gatavība

Rehabilitācijas pakalpojumu finanses un tendences

- Īss uzturēšanās laiks ārstniecības iestādē
- Palielinās pieņemto pacientu skaits → saīsinās gaidīšanas laiks → saīsinās rindas
- Pacientiem ar smagiem mobilitātes traucējumiem nepieciešamie pakalpojumi vienā rehabilitācijas epizodē
- Optimizēts ambulatoro rehabilitācijas pakalpojumu plāns
- Pašvadīta funkcionēšanas spēju uzturēšana

Secinājumi

Pacientiem

1. Piecu dienu strukturēta multiprofesionāla izvērtēšana pacientiem ir **saprotama un lietderīga**, ja tā noslēdzas ar konkrētām un **īstenojamām rekomendācijām**.
2. Programmas vērtība pacientam ir **ne tikai rekomendācijās**, bet arī pieredzē – **tikt uzklausītam un saprastam**.
3. Līdzestība nav tikai motivācija – tā ir arī kapacitāte un vide. **Vienādas rekomendācijas nenozīmē vienādas iespējas** tās īstenot.
4. Regulāra saziņa un **atgādinājumi būtiski uzlabo rekomendāciju ilgtermiņa ievērošanu**. Līdzestība prasa atkārtojumu, atbalstu un kontaktu.

Profesionāļiem

1. Pacientiem ar **smagākiem traucējumiem** vai vāju atbalsta sistēmu nepieciešama **aktīvāka rehabilitācijas pēctecība**.
2. Šis modelis aizpilda plaisu starp **epizodisku rehabilitāciju un ilgtermiņa funkcionēšanas vadību**.
3. **Multiprofesionāls novērtējums** ļauj iegūt pilnīgāku un **precīzāku funkcionēšanas profilu**.
4. Novērtēšanas modelis ir **lietderīgs**, ja ir skaidrs **mērķis**, atbilstoša pacientu **atlase** un saprotami komunikētas **gaidas**.
5. Ilgtspējai nepieciešami **ne tikai speciālisti, bet arī sistēma**, kas ļauj komandai strādāt vienoti.

Nākotnes perspektīvas

Nākotnes perspektīvas

- **atkārtojams un ilgtspējīgs** aprūpes modelis - iekļaušana valsts apmaksātajā tarifā:
 - samazināt rindas / saīsināt gaidīšanas laiku;
 - efektīvāk izmantot resursus;
- saglabāt **multidisciplināru izvērtēšanu** kā programmas centrālo komponenti;
- nodrošināt pacientam saprotamas, īsas un praktiski izmantojamas **rekomendācijas**;
- rekomendāciju izskaidrošanā **iesaistīt tuvinieku vai aprūpētāju**, ja pacients ikdienā ir atkarīgs no citas personas atbalsta;
- pēc programmas paredzēt **strukturētu sekošanu**, piemēram, telefonisku saziņu vai digitālu atgādinājumu noteiktā laikā;

Nākotnes perspektīvas

- **telerehabilitācijas** pakalpojumu attīstīšana;
- pacientiem ar augstu funkcionēšanas ierobežojumu līmeni nodrošināt **skaidru sasaisti ar dzīvesvietai tuvākiem rehabilitācijas pakalpojumiem**;
- iestādes, kas var kvalificēties programmas sniegšanai (diskusijas jautājums);
- **vienota novērtēšanas forma**, kas ļauj apkopot datus strukturētā veidā un sekot pacienta funkcinēšanas izmaiņām dinamikā;
- **pielāgojama**:
 - citām pacientu grupām, kurām nepieciešama **kompleksa rehabilitācijas vajadzību** izvērtēšana un dinamiskā novērošana;
 - invaliditātes un darbspēju ekspertīzes procesu, tostarp **VDEĀK** vajadzībām izmantojamas funkcionēšanas informācijas sagatavošanu.

Paldies!

"Rehabilitācija neatceļ slimības vai traumas radītos bojājumus, bet gan palīdz atjaunot cilvēka optimālu veselību, funkcionēšanu un labklājību. Rehabilitēt nozīmē padarīt spējīgu."

NRC "Vaivari" komanda

<https://www.facebook.com/vaivari>

<https://www.nrcvaivari.lv>, <http://www.vtpc.lv>

<https://www.youtube.com/user/vaivarinrc>

<https://www.linkedin.com/company/nacionalais-rehabilitācijas-centrs-vaivari>